

Соціальна і фінансова політика держави: проблеми регіональної координації в умовах нового етапу глобалізації

В умовах нового етапу глобалізації соціальна політика України суттєво модифікується, розширюючи свої функції та завдання. Але механізм її реалізації все більше ускладнюється у зв'язку з воєнними діями в Україні та необхідністю лібералізації фінансової політики держави, яка має сприяти інноваційному розвитку суспільства. Відповідно необхідно зменшувати податковий тиск на реальний сектор економіки, що, у свою чергу, унеможливує виконання багатьох соціальних завдань. Особливо суперечність між соціальною та фінансовою політикою проявляється в умовах макроекономічної нестабільності, що було характерно в останні роки для України, та прогнозується МВФ для неї на 2014–2015 рр. Тому важливо знайти такі шляхи координації між соціальною та фінансовою політикою в країні, у тому числі й у регіональному аспекті, які дадуть можливість не тільки подолати фінансову кризу, а й забезпечити стаке економічне зростання всіх регіонів України.

<...> Соціальна політика тісно пов'язана з фінансовими можливостями держави, тому зміни у соціальному забезпеченні населення України повинні враховувати можливості бізнесу наповнювати бюджет в умовах макроекономічної нестабільності та сучасних змін у глобальній економіці. Фінансову політику слід розглядати як систему заходів, за допомогою яких держава впливає на економіку через структуру податкових платежів (податків та зборів) до бюджетів всіх рівнів і державних цільових фондів (які не входять до бюджету) та відповідних видатків з них. Тому, крім податків, до інструментів фінансової політики необхідно віднести і внески до позабюджетних державних цільових фондів (єдиний соціальний внесок).

Для збільшення фінансових ресурсів регіонів України та координації її соціальної та фінансової політики сьогодні слід основні фінансові ресурси передати на рівень регіонів, а не місцевих громад, як це пропонує уряд, що дасть можливість передати більшість соціальних повноважень на рівень регіонів (за прикладом Іспанії). Насамперед, це стосується видатків на охорону здоров'я та на утримання ВНЗ усіх рівнів акредитації, що дасть змогу оптимізувати витрати на вищу освіту, оскільки багато периферійних державних ВНЗ готують не затребуваних в Україні фахівців. Для вдосконалення фінансових відносин необхідно в основу розподілу ПДВ між центром і регіонами України покласти чисельність населення кожного регіону, оскільки це – єдиний критерій, з яким погодяться жителі всіх регіонів. Відповідно, ПДВ з регіонів повинно надходити до центру пропорційно частці кожного регіону в населенні України.

За запропонованого нами підходу до розподілу ПДВ його відшкодування повинні також здійснювати самі регіони, що стимулюватиме їх до розвитку

експортноорієнтованих виробництв та обмежуватиме експортерів у їх бажанні отримати незаконне відшкодування ПДВ.

Податок на прибуток підприємств треба розподіляти за принципом 50 х 50: половина повинна залишатися у регіонах, а друга половина має направлятися до Державного бюджету України. Але при цьому 50 % належних регіону дотацій, субвенцій та субсидій слід фінансувати за рахунок регіонального бюджету. Це дасть можливість оптимізувати механізм надання і використання міжбюджетних трансфертів у регіонах. У цілому, у регіонах треба залишати не менше 70 % податкових платежів, що дасть змогу зупинити відцентрові тенденції в Україні та оптимізувати видатки на соціальну політику, оскільки на місцях їх будуть краще контролювати територіальні громади (*Карлін М. Соціальна і фіскальна політика держави: проблеми регіональної координації в умовах нового етапу глобалізації // Демографія та соціальна економіка. – 2014. – № 2. – С. 35, 42*).